

Het Constitutioneel Hof

Verzoek ex artikel 12 Wet Constitutioneel Hof

Onverbindend verklaren Kiesregeling

Geeft eerbiedig te kennen:

SERENA NIKITA MUNSLAG-ESSED, verzoekster, wonende aan Pommerosestraat no. 9A te Paramaribo, advocaat bij het Hof van Justitie, ten kantore van Rule Of Law Advocaten, gevestigd aan de Hoekstrastraat no. 34 te Paramaribo.

Verzoekster wenst onderhavige vordering in te stellen:

Inleiding

1. "Het kiesstelsel moet veranderen!", is een uitspraak die de afgelopen decennia zo vaak is gedaan, dat het vergeleken kan worden met een lied dat is vastgeroest op repeat. De reden waarom er zo een grote roep is naar de wijziging van het kiesstelsel, is omdat de resultaten van elke verkiezing na 1987 het evident maken dat het kiesstelsel serieuze vragen oproept over grondwettelijke uitgangspunten en daarenboven onrechtvaardig is. Zo waren bijvoorbeeld tijdens de laatste verkiezing van 2020 in Coronie 1.051 stemmen nodig voor 1 zeten, terwijl voor diezelfde ene zetel in Wanica 13.233 stemmen vereist waren. Een stem in Coronie heeft dus bijna 12 maal zoveel meer electoraal gewicht in vergelijking met een stem in Wanica. Het behoeft dan ook geen betoog dat het kiesstelsel leidt tot ongelijkheid. Fundamentele democratische rechten van een meerderheid van de kiezers zijn in het geding!

+597 8873627
+597 8671767

s.munslag.essed@rol-advocaten.com

Hoekstrastraat 34,
Paramaribo, Suriname

2. De structurele ongelijke en onrechtvaardige uitkomst van het kiesstelsel wordt niet betwist. Immers is het een feit van algemene bekendheid dat de samenstelling van elke regering en De Nationale Assemblée (**DNA**) sinds 1987 er anders uit zou hebben gezien als bijvoorbeeld het beginsel van "one man one vote" werd gehanteerd. Verschillende regeringen hebben om die reden sinds 1992 het voornemen geuit om juist hierom zowel de Grondwet als het kiesstelsel te wijzigen. Ook hebben verschillende politieke partijen deze wens in hun programma opgenomen. Zelfs in rapporten van de Organisatie van Amerikaanse Staten (**OAS**) is aangegeven dat de verkiezingen niet leiden tot een evenredige uitkomst. Op deze rapporten wordt in paragraaf e nader ingegaan.

Er zijn in de loop der jaren verschillende commissies ingesteld die tot doel hadden om het kiesstelsel te wijzigen. Echter is het om louter politieke overwegingen c.q. politieke agenda's tot dusver niet tot een wijziging van het kiesstelsel gekomen. Onbetwist is evenwel dat de handhaving van het kiesstelsel niet leidt tot verkiezingsresultaten die zoals grondwettelijk geregeld een uitdrukking is van de volkswil.

3. De hoofdoorzaak van de onrechtmatigheid van ons kiesstelsel is de wijze van zetelverdeling, zoals neergelegd in artikel 8 jo 9 jo 24 jo 131 Kiesregeling. Gelet op de ongeoorloofde en ongelijke resultaten van verkiezingen is het de vraag of de Kiesregeling wel voldoet aan de grondwettelijke- en verdragsrechtelijke eisen die gesteld worden aan een kiesstelsel.
4. De rechtsvraag die derhalve in onderhavige zaak dient te worden beantwoord, is:

"Is de Kiesregeling, met name artikel 8 jo 9 jo 24 jo 131, in strijd met de Grondwet en verdragen?"

5. Ingevolge artikel 12 lid 1 Wet Constitutioneel Hof is het Constitutioneel Hof (**het Hof**) bevoegd om wetten of gedeelten daarvan te toetsen aan de Grondwet en (ieder verbindende) verdragsbepalingen. Indien het Hof tot de slotsom komt dat er inderdaad sprake is van strijdigheid tussen een wet en de

Grondwet en/of verdragen, dient het Hof ingevolge artikel 28 Wet Constitutioneel Hof, die wet onverbindend te achten. Het Hof is derhalve bevoegd om de rechtsvraag te beantwoorden.

6. Verzoekster is ingevolge artikel 12 lid 4 sub d Wet Constitutioneel Hof, in de hoedanigheid van advocaat bij het Hof van Justitie eveneens bevoegd om onderhavig verzoek aan uw Hof voor te leggen.
7. In het onderstaande zal verzoekster aantonen dat er inderdaad sprake is van strijdigheid tussen de Kiesregeling en de Grondwet en verdragen. Ter onderbouwing hiervan zullen de volgende onderwerpen aan de orde komen, nl.:
  - a. De werking van kiesstelsels in het algemeen.
  - b. Het Kiesstelsel van Suriname.
  - c. Voorbeelden van verkiezingsresultaten.
  - d. De rechtsgevolgen van de Kiesregeling.
  - e. Toetsing van de Kiesregeling aan de Grondwet en verdragen.

Ad a. De werking van kiesstelsel in het algemeen

8. Een kiesstelsel is het geheel aan regelgeving wat ertoe moet leiden dat er een vertaalslag plaatsvindt van de wil van het volk naar parlementaire zetels, zodat er sprake is van een volksvertegenwoordiging. Degenen die op basis van het kiesstelsel gekozen worden zullen of de regering vormen of plaatsnemen in de oppositiebanken in ons hoogste orgaan van Staat.
9. De functionaliteit van het kiesstelsel zal het best tot uiting komen indien op basis van het resultaat van de wil van het volk op een efficiënte wijze een parlementaire meerderheid kan worden gevormd. Daarnaast dient een rechtvaardig kiesstelsel vernieuwingsbewegingen niet uit te sluiten of onmogelijk te maken, maar moet de reële mogelijkheid tot zetelwerving voor hen bestaan. Tot slot moet een rechtvaardig en functioneel kiesstelsel rekening houden met de karakteristieken van de bevolking en met name de politieke partij vorming.

10. Om te kunnen beslissen over de rechtvaardigheid van ons kiesstelsel, dan wel strijdigheid daarvan met de Grondwet en verdragen, is het van belang om eerst een goed begrip te hebben over de werking van kiesstelsels in algemene zin. Vandaar dat in onderhavige paragraaf zulks kort zal worden uiteengezet.
11. Kiesstelsels kunnen wereldwijd in 3 hoofdcategorieën worden verdeeld, te weten:
- a. Meerderheidsstelsels;
  - b. Stelsels van evenredige vertegenwoordiging;
  - c. Gemengde stelsels.
12. Het belangrijkste verschil tussen het meerderheids- en evenredigheidsstelsel is de doelstelling die zij nastreven. Stelsels van evenredige vertegenwoordiging zijn erop gericht om op een zo evenredig mogelijke wijze de wil van het volk te vertalen naar parlementaire zetels. Daarentegen is het doel dat een meerderheidsstelsel najaagt, dat de meerderheid van het aantal behaalde stemmen de volksvertegenwoordiging vormt. Hierdoor kan een stabiele regering worden gevormd. Immers is er in dit stelsel geen noodzaak tot allerlei samenwerkingsverbanden, omdat de partij met de meerderheid aan stemmen ook de meerderheid aan zetels verkrijgt om zodoende de regering te vormen.

Meerderheidsstelsels

13. Bij meerderheidsstelsel wordt het principe van "alles of niets" gehanteerd. In dit stelsel zal over het algemeen de kandidaat of politieke partij die de meerderheid van de stemmen heeft behaald, de zetels in dat gebied ook toebedeeld krijgen.
- Er zijn over het algemeen twee manieren waarop aan dit begrip van meerderheid invulling wordt gegeven, namelijk:
- Het relatief meerderheidsstelsel;
  - Het absoluut meerderheidsstelsel.
14. Bij het absoluut meerderheidsstelsel moet de kandidaat of politieke partij meer dan de helft van het aantal stemmen hebben behaald, om de zetels in de

wacht te kunnen slepen. Daarentegen moet bij het relatief meerderheidsstelsel letterlijk een relatieve meerderheid worden behaald en is dit reeds voldoende om de zetels te verkrijgen. De kandidaat met de meeste stemmen komt in dit stelsel dus als winnaar uit de bus. Bekeken vanuit de bevolkingsomvang in de wereld is het relatief meerderheidsstelsel het populairs en wordt het bijvoorbeeld in India en Engeland gehanteerd.¹

Stelsels van evenredige vertegenwoordiging

15. In tegenstelling tot het meerderheidsstelsel, worden in het stelsel van evenredige vertegenwoordiging de zetels niet toebedeeld aan een winnaar, maar worden ze evenredig verdeeld op basis van het aantal verkregen stemmen. Het stelsel van evenredige vertegenwoordiging heeft voor ogen om een zo juist mogelijke weerspiegeling te geven van de wil van het volk naar parlementaire zetels. Dit stelsel wordt met name gehanteerd in Europese, Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse landen.

Gemengde stelsels

16. De terminologie van gemengde stelsels, spreekt voor zich, daar het een combinatie is van het (relatieve) meerderheidsstelsel en het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. In Duitsland is dit stelsel van kracht en hanteerde Suriname historisch gezien destijds ook dit stelsel.

Ad b. Het kiesstelsel van Suriname

17. In Suriname is het stelsel van evenredige vertegenwoordiging van kracht. Het Surinaams kiesstelsel wordt beheerst door regelgeving op zowel internationaal, als nationaal niveau. De internationale regelingen zijn op ons kiesstelsel van toepassing, omdat Suriname zich aan diverse verdragen heeft gecommitteerd, waarin de fundamentele rechten zijn verankerd waar een kiesstelsel aan moet voldoen.

18. Het geheel aan regelgeving betreffende de uitoefening van het kiesrecht is neergelegd in:

---

¹ H. Fernandes Mendes, Analyse van de werking van het kiesstelsel in Suriname, SJB 2008, blz. 75

- a. De verdragen
  - Het Amerikaans Verdrag voor de Rechter van de Mens (**AVRM**).
  - Het internationaal Verdrag inzake Burger en Politieke Rechten (**BUPO**).
  - De Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens (**UVRM**).
- b. De Nationale wetgeving
  - De Grondwet.
  - De Kiesregeling.
  - Decreet Verplichte Burgerregistratie.
  - Decreet Politieke Organisaties.

De verdragen

19. Gelet op het feit dat de verdragen voor wat betreft de bronnen van het recht in hiërarchie het hoogst zijn, is het van belang om eerst vast te stellen aan welke verdragsbepalingen Suriname in het kader van het kiesrecht gebonden is.

20. Het BUPO-verdrag, met name artikel 25 schrijft voor dat:

“Elke burger heeft het recht en dient in de gelegenheid te worden gesteld, zonder dat het onderscheid bedoeld in artikel 2 wordt gemaakt en zonder onredelijke beperkingen:

a. deel te nemen aan de behandeling van openbare aangelegenheden, hetzij rechtstreeks of door middel van vrijelijk gekozen vertegenwoordigers;

*b. te stemmen en gekozen te worden door middel van betrouwbare periodieke verkiezingen die gehouden worden krachtens algemeen **en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemming, waardoor het vrijelijk tot uitdrukking brengen van de wil van de kiezers wordt verzekerd;***

*c. op algemene voet van **gelijkheid** te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.”*

Voorts bepaalt artikel 26 BUPO-verdrag dat:

*“Allen zijn gelijk voor de wet en hebben zonder discriminatie aanspraak op gelijke bescherming door de wet. **In dit verband verbiedt de wet discriminatie van welke aard ook en garandeert een ieder gelijke en doelmatige bescherming tegen discriminatie op welke grond ook, zoals ras, huidskleur,***

geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.”

21. Gelijkluidende bepalingen zijn opgenomen in artikel 1 jo 23 AVRМ en artikel 21 UVRМ.
22. Wanneer bovengenoemde verdragsrechtelijke bepalingen worden geanalyseerd, moet worden geconcludeerd dat het gelijkheidsbeginsel centraal staat bij de uitoefening van het kiesrecht. Suriname heeft zich dus gecommitteerd om op basis van gelijkheid van alle burgers het recht te verlenen om te kiezen en/of gekozen te worden.
23. In het onderstaande zal het nationaal wettelijk kader worden uiteengezet en dient de vraag te worden beantwoord of de nationale wetgeving voldoet aan deze verdragsrechtelijke verplichtingen.

De nationale wetgeving

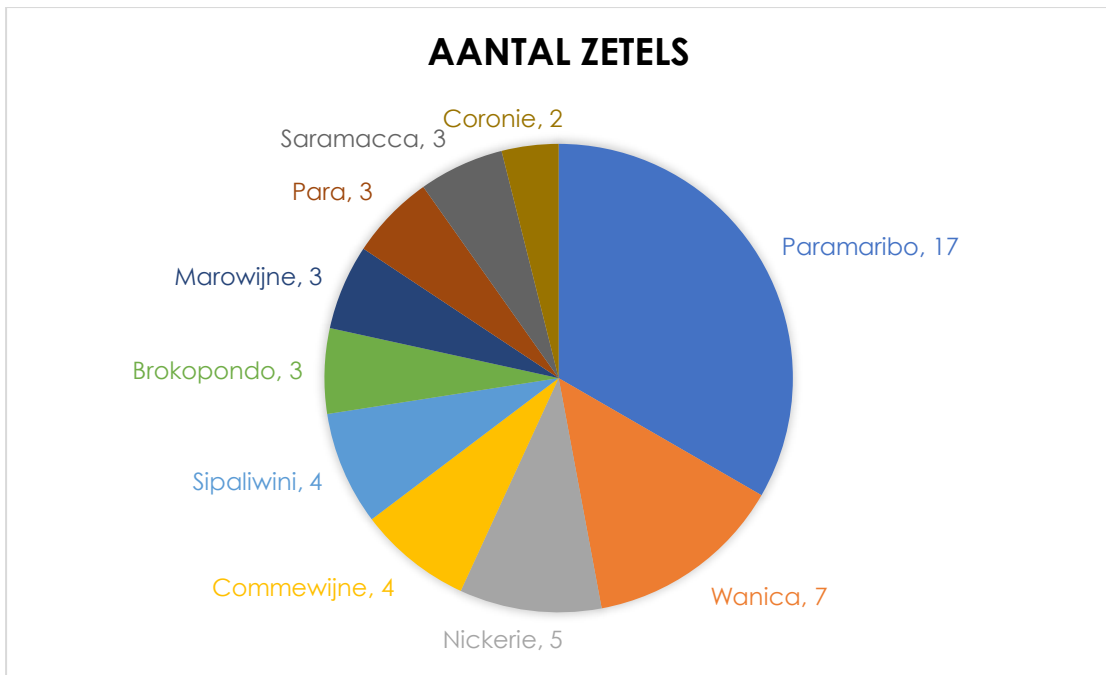
24. Zoals reeds aangegeven heeft het kiesstelsel tot doel om de wil van het volk te vertalen naar parlementaire zetels. Deze cruciale functie waar het kiesstelsel naar streeft, is opgenomen in artikel 55 Grondwet dat bepaalt dat:
“De Nationale Assemblée vertegenwoordigt het volk van de Republiek Suriname en brengt de soevereine wil van de natie tot uitdrukking.”

Waar het kiesstelsel onder andere dus in moet resulteren is dat het hoogste orgaan van Staat een weerspiegeling is van de volkswil.
25. De grondslag op basis waarvan de vertaalslag van het aantal stemmen naar parlementaire zetels moet worden gemaakt, is neergelegd in artikel 61 Grondwet, hetgeen voorschrijft dat:
*“De Nationale Assemblée bestaat uit 51 leden die per district op grond van algemene, vrije en geheime verkiezingen krachtens **het stelsel van evenredige vertegenwoordiging** bij grootste gemiddelde en voorkeursstemmen worden gekozen.”*

26. Krachtens artikel 61 Grondwet moet het kiesrecht dus worden uitgeoefend op basis van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Zoals uitgelegd in paragraaf a betreffende de algemene werking van kiesstelsels, brengt het stelsel van evenredige vertegenwoordiging met zich mee dat het kiesrecht op een wijze dient te worden gereguleerd, waarbij het aantal parlementaire zetels een juiste c.q. evenredige weergave is van de wil van het volk. Dit betekent dus dat het aantal uitgebrachte stemmen op een evenredige wijze dient te worden uitgedrukt in het aantal te verkrijgen zetels, zodat het gebod van artikel 55 Grondwet, namelijk dat de DNA de soevereine wil van het volk tot uitdrukking brengt, wordt vervuld. Als dus bijvoorbeeld in een district 30% van het electoraat woonachtig is, dienen circa 30% van de zetels ook in dat gebied te worden verkregen. Volstrekte mathematische evenredigheid is overigens niet mogelijk, daarom wordt wereldwijd met een geringe vervorming genoegen genomen. Op deze wijze is er onder andere sprake van een evenredige vertegenwoordiging van dat gebied in de DNA.
27. Het stelsel van evenredige vertegenwoordiging conform artikel 61 Grondwet staat niet op zichzelf, maar moet bekeken worden tegen de achtergrond van de democratische beginselen. In hoofdstuk IX van de Grondwet is de democratische staatsordening neergelegd dat mede de basis vormt voor ons kiesstelsel. Blijkens artikel 52 lid 1 Grondwet rust de politieke macht bij het volk en wordt het uitgeoefend in overeenstemming met de Grondwet. Ingevolge artikel 55 Grondwet vertegenwoordigd de DNA het volk en brengt de soevereine wil van de natie tot uitdrukking. Het is dus evident dat de Grondwet hiermee voor ogen heeft gehad dat de wil van het volk op gelijkwaardige wijze tot uitdrukking dient te komen, daar de politieke macht bij haar ligt.
28. Voorts is in artikel 8 van de Grondwet het discriminatie verbod verankerd, hetgeen tevens geldt voor het kiesrecht. Artikel 8 lid 2 Grondwet bepaalt dat: *“Niemand mag op grond van zijn geboorte, geslacht, ras, taal, godsdienst, afkomst, educatie, politieke overtuiging, economische positie of sociale omstandigheden of enige andere status gediscrimineerd worden.”* Het discriminatie verbod is een van de grondrechten en loopt dus ook als een rode draad door het kiesrecht.

29. Waar het dus op neerkomt is dat het kiesrecht conform de Grondwet aan twee elementaire zaken dient te voldoen, namelijk:
- a. Gelijkheid (artikel 8 Grondwet).
  - b. Het stelsel van evenredige vertegenwoordiging (artikel 55 jo 61 Grondwet).
30. De wijze waarop het kiesrecht concreet uitgeoefend wordt, dient ingevolge artikel 60 Grondwet in een aparte wet worden vastgesteld. Deze wet is de Kiesregeling en dient het dus te voldoen aan de grondwettelijke voorschriften van enerzijds gelijkheid en anderzijds het stelsel van evenredige vertegenwoordiging. Dat betekent dat het aantal zetels, de wijze waarop het aantal uitgebrachte stemmen wordt berekend ter verkrijging van de zetels, de stemming etc., dient te geschieden op een zodanige wijze waarop wordt voldaan aan de grondwettelijke en de verdragsrechtelijke voorschriften. Met dien verstaande dat de parlementaire zetels een juiste weerspiegeling dienen te zijn van de wil van het volk.
31. Ingevolge artikel 8 jo 24 lid 1 Kiesregeling worden DNA-leden gekozen per district. De zetelverdeling per district is vervolgens neergelegd in artikel 9 Kiesregeling. Suriname kent 10 districten goed voor in totaal 51 zetels en is de zetelverdeling conform artikel 9 Kiesregeling als volgt:

	District	Aantal zetels
1.	Paramaribo	17
2.	Wanica	7
3.	Nickerie	5
4.	Commewijne	4
5.	Sipaliwini	4
6.	Brokoponod	3
7.	Marowijne	3
8.	Para	3
9.	Saramacca	3
10.	Coronie	2

32. De wijze waarop vervolgens de berekening van het aantal stemmen dat de zetels vertegenwoordigt plaatsvindt, is bepaald in artikel 131 Kiesregeling, waarin is opgenomen dat de berekening geschiedt op basis van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, bij grootste gemiddelden met voorkeursstemmen.

33. De vraag die rijst is of deze wijze van zetelverdeling resulteert in een juiste weerspiegeling van de wil van het volk ter naleving van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging zoals neergelegd in artikel 55 jo 61 Grondwet. De beste manier waarop zulks kan worden getoetst, is door enkele verkiezingen, die het resultaat zijn van de handhaving van de Kiesregeling, te analyseren. Hieruit zal namelijk blijken of de uiteindelijke vertegenwoordig in de DNA een weerspiegeling is van de wil van het volk.

Ad c. Voorbeelden van de rechtsgevolgen van de Kiesregeling

34. In het onderstaande zullen enkele resultaten van de verkiezingen van 2005, 2015 en 2020 uiteengezet.

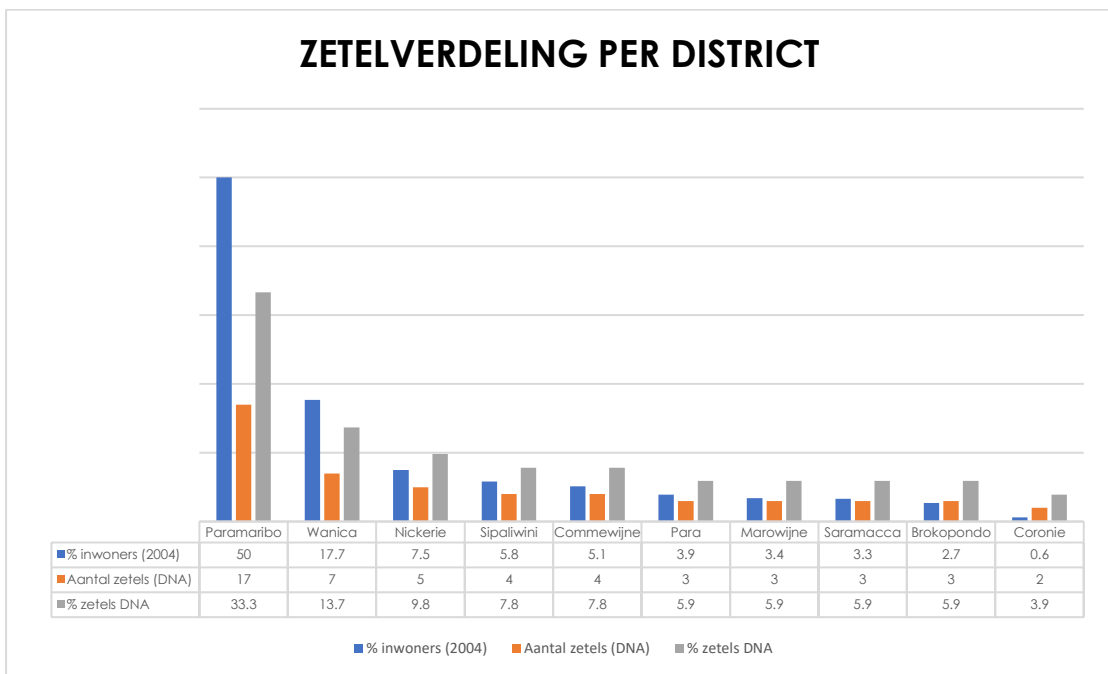
De verkiezing van 2005

35. In 2005 hebben 21 partijen meegedaan aan de verkiezing. In totaal waren er bijkans 334.000 kiesgerechtigden, waarvan 220.000 van hun kiesrecht gebruik

hebben gemaakt. Van dit aantal waren er uiteindelijk 211.000 geldige stemmen uitgebracht en was de opkomst afgerond 65%.

Zetelverdeling per district²

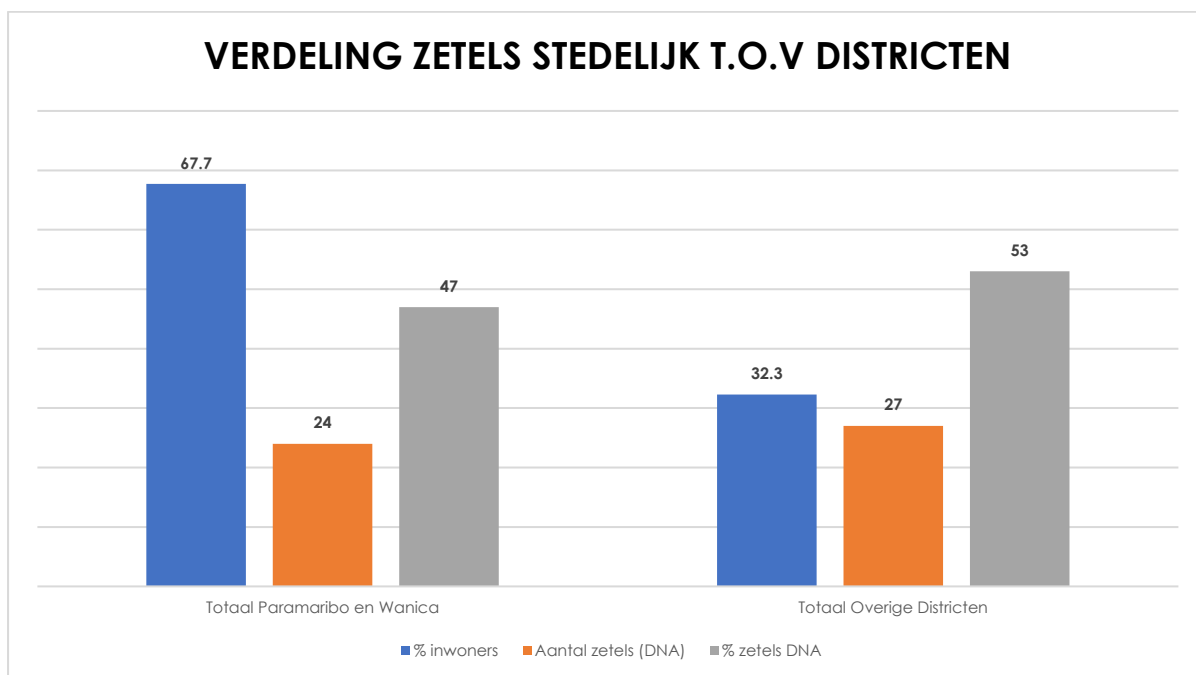
District	% inwoners (2004)	Aantal zetels (DNA)	% zetels DNA
Paramaribo	50	17	33.3
Wanica	17.7	7	13.7
Nickerie	7.5	5	9.8
Sipaliwini	5.8	4	7.8
Commewijne	5.1	4	7.8
Para	3.9	3	5.9
Marowijne	3.4	3	5.9
Saramacca	3.3	3	5.9
Brokopondo	2.7	3	5.9
Coronie	0.6	2	3.9
Totaal	100	51	100

² H. Fernandes Mendes, SJB 2008, blz. 79

Verdeling zetels stedelijk gebied t.ov. districten³

District	% inwoners	Aantal zetels	% zetels DNA
Paramaribo	50	17	33.3
Wanica	17.7	7	13.7
Totaal	67.7	24	47
Overige districten	32.3	27	53

36. De analyse van deze verkiezingsresultaten wijst het volgende uit:

- In Coronie woonde 0.6% van de bevolking en waren 981 stemmen nodig voor 1 zetel. Terwijl in Paramaribo 50% van het electoraat woonachtig is en waren 9.557 stemmen nodig voor 1 zetel. Dit betekent dus dat in Paramaribo 10 keer zoveel meer stemmen nodig zijn voor 1 zetel in vergelijking met Coronie.
- 67% van het electoraat is woonachtig in Paramaribo en Wanica, echter verkrijgen deze districten in totaal 47% van de zetels.
- In de overige districten woont 33% van de bevolking, terwijl 53% van het aantal zetels aan hen worden toebedeeld.

Bovengenoemde statistieken worden hierbij overgelegd (**Productie 1 en 2**).

³ Ibidem, blz. 79

Verkiezing van 2015

37. In de onderstaande tabellen zullen enkele analyses van de resultaten van de verkiezing van het jaar 2015 worden uiteengezet.

Zetelverdelingen van enkele districten voor de NDP

District	Partij	Aantal stemmen	Aantal zetels
Coronie	NDP	759	1
Saramacca	NDP	4.203	1
Brokopondo	NDP	2.540	2
Nickerie	NDP	7.514	2
Para	NDP	7.787	3
Wanica	NDP	22.226	3

Zetelverdelingen van enkele districten onder diverse partijen

District	Partij	Aantal stemmen	Aantal zetels
Coronie	PALU	445	1
Paramaribo	DOE	7.771	1
Brokopondo	AC	1.311	1
Paramaribo	AC	9.207	1
Nickerie	V7	10.917	3

38. Deze resultaten tonen het volgende aan:

- PALU heeft met 445 stemmen in Coronie 1 zetel behaald, terwijl DOE voor diezelfde ene zetel in Paramaribo 7.771 stemmen moest verkrijgen.
- De tabel waar de resultaten van de NDP worden weergegeven, bewijst dat de Kiesregeling niet alleen voor de partijen als "concurrenten" onrechtvaardig is, maar ook voor de individuele partijen. Waar de NDP zich in Para met 7.787 stemmen gelukkig kon prijzen met 3 zetels, moest de NDP voor 3 zetels in Wanica maar liefst 22.226 stemmen behalen.
- Hetzelfde is het geval in Brokopondo en Nickerie. Waar de NDP voor 2.540 stemmen in Brokopondo 2 zetels behaalde, moest ze voor hetzelfde aantal van 2 zetels bijkans 3 maal zoveel meer stemmen vergaren in Nickerie namelijk 7.514.

- Het verschil tussen Para en Wanica is nog erger, waarbij de NDP in beide districten 3 zetels heeft behaald, die in Para 7.787 stemmen vertegenwoordigen, terwijl in Wanica maar liefst 22.226.

De verkiezing van 2020

39. In de onderstaande tabel zijn enkele analyses van de verkiezing van 2015:

Zetelverdeling van enkele partijen

Partij	Totaal aantal stemmen	Districten waar de stemmen zijn behaald	Totaal aantal zetels
NPS	32.394	Paramaribo	3
ABOB	24.956	Paramaribo, Sipaliwini, Brokopondo, Marowijne, Para	8
PL	16.623	Commewijne en Wanica	2
BEP	6.835	Brokopondo en Sipaliwini	2

40. Ook uit deze cijfers blijkt de oneerlijkheid van de Kiesregeling en moet hieruit worden geconcludeerd dat:

- De NPS bijkans 1.5 maal zoveel meer stemmen heeft dan ABOB, maar toch wordt de ABOB -met 7.438 minder stemmen-, beloond met 2.5 maal meer zetels (8), ten opzichte van de NPS (3).
- De PL en de BEP behalen evenveel zetels (2), doch met een hemelsbreed verschil aan aantal stemmen, waarbij de BEP met slechts 6.835 stemmen de zetels heeft behaald, terwijl de PL met 16.623 stemmen genoeg heeft moeten nemen met slechts 2 zetels.

Ad d. De rechtsgevolgen van de Kiesregeling

41. De verkiezingsresultaten maken het evident dat het Kiesstelsel, met name artikel 8 jo 9 jo 24 lid 1 jo 131 Kiesregeling onrechtvaardig is en leidt tot:

- Discriminatie;
- Een onjuiste weerspiegeling van de wil van het volk;
- Bevordering van (ongeoorloofde) etnische politiekvoering;
- Versnippering van de electorale invloed;
- Gedwongen samenwerkingen;
- Afbreuk van de functionaliteit van regeringsvorming.

Discriminatie

42. Een van de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur (ABBB), is het gelijkheidsbeginsel, hetgeen inhoudt dat "gelijke gevallen, gelijk dienen te worden behandeld". Indien echter gelijke gevallen ongelijk worden behandeld, is er sprake van discriminatie.
43. Wanneer een DNA-kandidaat in bijvoorbeeld Wanica bijkans 10 keer zoveel meer stemmen moet verkrijgen voor een zetel in vergelijking met Brokopondo, betekent het dat het enkel feit dat een kiesgerechtigde afkomstig is van Brokopondo, zijn/haar stem tienmaal zoveel meer electoraal gewicht heeft dan een kiesgerechtigde die afkomstig is uit Wanica. Het behoeft dan geen betoog dat de Kiesregeling door de wijze van zetelverdeling gelijke gevallen ongelijk behandeld, op basis van de woonplaats op districtsniveau. Immers heeft de stem van een Surinamer een ander electoraal gewicht aan de hand van het district waar hij/zij woonachtig is. Het eerste rechtsgevolg van Kiesregeling, is dat het leidt tot discriminatie. Het gelijkheidsbeginsel waar het discriminatieverbod op is gestoeld, zal in paragraaf e nader worden uiteengezet.

De volksvertegenwoordiging is een onjuiste uitdrukking van de wil van het volk

44. Het volk kiest op basis van de voorschriften van het Kiesstelsel de vertegenwoordigers van de DNA, hetgeen tot doel heeft om de wil van het volk tot uiting te brengen op basis van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.
45. De Kiesregeling doet echter een complete afbreuk aan dit wettelijk gebod, gelet op het feit dat de wijze van zetelverdeling conform de Kiesregeling, absoluut niet leidt tot de juiste uitdrukking van de soevereine wil van het volk. Immers zou de samenstelling van de DNA er bij elke verkiezing anders uit hebben gezien, als de Kiesregeling op basis van gelijkheid de zetelverdeling voorschreef. Indien bijvoorbeeld het beginsel van "one man one vote", zou gelden in ons kiesstelsel, zou de volksvertegenwoordiging en de regering bij elke verkiezing anders zijn.

Bevordering etnische politiekvoering

46. Wanneer de ontwikkeling van ons Kiesstelsel wordt geanalyseerd, blijkt helaas dat etniciteit altijd de boventoon voert. Het politiek spectrum heeft etniciteit altijd als "speelbal" gebruikt om het "politiek spel" te spelen en is het de Kiesregeling die dit fundamenteel onrecht faciliteert.

Het gevolg hiervan is dat politieke partijen zich meer concentreren op etniciteit binnen bepaalde districten, in plaats van het algemeen belang. Immers kunnen partijen in de districten waar etnische groeperingen domineren, louter inspelen op de etnische sentimenten die heersen binnen het district, om zodoende op een relatief makkelijke wijze meer zetels te behalen.

47. De Kiesregeling stimuleert dus juist hetgeen de Grondwet verbiedt, namelijk discriminatie. Geen wonder dat bij elke verkiezing het eerder een etnisch spel is, in plaats van een tentoonstelling van oplossingsmodellen die de vraagstukken van de bevolking in zijn totaliteit beantwoorden. Politici hebben door de Kiesregeling in het algemeen meer een district en etnische focus, in plaats van een landelijke visie. Dit is een gevaarlijke voedingsbodem voor een spanningsveld tussen de diverse etnische groepen, aangezien groepen -wiens etniciteit geen of een minimaal deel uitmaakt van de regering- zich hierdoor benadeeld c.q. achtergesteld voelen ten opzichte van anderen. Zie daar het belang dat onderhavige vordering wordt toegewezen, ter voorkoming dat etnische spanningen ooit zo hoog oplopen, dat de schade ervan niet meer te overzien is.

Afbreuk van de functionaliteit van de regering

48. Een van de belangrijkste taken van een kiesstelsel is dat het uiteindelijk moet leiden tot een stabiele en functionele regering die de wil van het volk tot uitdrukking brengt. Echter heeft de Kiesregeling tot gevolg dat aan de functionaliteit ernstige afbreuk wordt gedaan.

49. Door de wijze waarop de zetelverdeling plaatsvindt conform artikel 8 jo 9 jo 24 lid 1 jo 131 Kiesregeling zijn partijen altijd gedwongen om samenwerkingen aan te gaan en zijn de negatieve effecten hiervan duidelijk merkbaar in het beleid

dat wordt uitgevoerd. Waar het echter vroeger mogelijk was om met 2 tot 3 partijen een regering te vormen, zijn steeds meer partijen nodig om een coalitie samen te stellen. In 2005 bijvoorbeeld bestond de regering in totaal uit 7 partijen.⁴

50. Op het moment dat meerdere politieke partijen bepalen c.q. beïnvloeden welke koers het land moet opvaren, wordt de regering steeds minder functioneel, daar rekening moet worden gehouden met verschillende politieke agenda's en er als gevolg hiervan geen eenduidig beleid is. Het spreekwoord "er zijn geen twee kapiteins op een schip", wordt hierdoor geweld aangedaan, aangezien dankzij de onrechtmatigheid van de Kiesregeling er vele kapiteins zijn die het schip van Suriname besturen. Geen wonder dat het land de afgelopen decennia schipbreuk heeft geleden.

Versnippering van de electorale invloed

51. Doordat de Kiesregeling, met name artikel 8 jo 9 jo 24 lid 1 jo 131, partijen tot samenwerking dwingt, zijn er na elke verkiezing regeringen gevormd, die geen weergave zijn van partijen die daadwerkelijk de meerderheid van de electorale invloed vertegenwoordigen. Zo zitten er bijvoorbeeld in elke coalitie wel partijen die slechts 1 of 2 zetels bezitten. In 2010 had de Palu bijvoorbeeld slechts 806 stemmen in Coronie en hiermee 1 zetel behaald. Met deze zetel heeft de Palu een positie in de regering kunnen bemachtigen. Dit is uiteraard bij lange na geen weergave van de meerderheid van het electoraat. Echter vanwege de onrechtmatigheid van de Kiesregeling komen partijen op deze wijze binnen regeringen en de DNA. Dit leidt tot ernstige versnippering van de electorale invloed.

Ad e. Toetsing van de Kiesregeling aan de Grondwet en de verdragen

52. Om te kunnen vaststellen of het Kiesstelsel in wettelijk opzicht geoorloofd is, dient het te worden getoetst aan de Grondwet en de verdragen en zal in deze paragraaf, met in achtneming van al het bovenstaande, concreter worden ingegaan op de beantwoording van de rechtsvraag, welke luidt:

---

⁴ H. Fernandes Mendes, SJB 2008, blz. 81

“Is de Kiesregeling, met name artikel 8 jo 9 jo 24 jo 131, in strijd met de Grondwet en verdragen?”

53. Zoals in paragraaf b is uiteengezet rust op de Staat de plicht om op basis van gelijkheid van alle burgers het recht te verlenen om te kiezen en/of gekozen te worden in volk vertegenwoordigende lichamen, met als doel dat de wil van het volk tot uitdrukking komt. Dit alles in overeenstemming met de eisen van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.

Het gelijkheidsbeginsel

54. Wanneer het aankomt op het uitoefenen van het kiesrecht, dient iedereen gelijkwaardig behandeld te worden. Uit de verkiezingsresultaten zoals uiteengezet in paragraaf c blijkt dat er geen sprake is van gelijkwaardigheid in de uitoefening van het kiesrecht voor Surinaamse burgers. Zo is bijvoorbeeld een stem van een burger woonachtig in Coronie bijkans 12 maal zwaarwichtiger dan een stem van een burger woonachtig in Wanica.

55. Echter betekent in algemene zin niet elke ongelijke behandeling een schending van het gelijkheidsbeginsel. Vanwege de ruime bevoegdheid die de Staat heeft om de samenleving te ordenen, is de Staat in bepaalde gevallen bevoegd om onderscheiden te maken die geoorloofd zijn. Om te kunnen vaststellen of deze ongelijkheid met betrekking tot het kiesrecht tevens tot rechtsgevolg heeft dat er sprake is van schending van het gelijkheidsbeginsel, moet er dus eerst een toetsing plaatsvinden aan de elementen die gelden voor dit beginsel.

56. Het toetsingskader is vastgesteld door de vaste en constante jurisprudentie en zal in het onderstaande waar nodig worden verwezen naar Nederlandse jurisprudentie, alsmede jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (**EHRM**). Deze rechtssprekende organen hebben geen rechtskracht in Suriname. Desalniettemin kunnen hun uitspraken wel als kenbron worden gehanteerd. Ten eerste vanwege de gelijkkluidende rechtsregels in algemene zin. Ten tweede vanwege het feit dat het EHRM belast is met de toetsing van de verdragsrechtelijke bepalingen zoals

opgenomen in het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens, hetgeen bijkans gelijklopend is aan het AVR. Aan het EHRM zijn 50 Europese lidstaten aangesloten en geniet dit rechtssprekend orgaan wereldwijd gezag ten aanzien van de toetsing van mensenrechten. Alhoewel de jurisprudentie van het EHRM dus geen bron van recht is voor Suriname, is het wel van eminent belang om haar uitspraken die op onderhavige zaak betrekking hebben tevens in acht te nemen en als kenbron c.q. leidraad te hanteren.

57. De elementen waaraan moet worden voldaan om te kunnen spreken van schending van het gelijkheidsbeginsel zijn:

- a. Er moet sprake zijn van een ongelijke behandeling van gelijke gevallen;
- b. Indien er sprake is van ongelijkheid, moet er daarvoor een redelijk en objectieve rechtvaardigingsgrond zijn dat een legitiem doel nastreeft.

58. Volgens de Hoge Raad (**HR**) en het EHRM is er sprake van gelijke gevallen, wanneer ze in relevante opzichten aan elkaar gelijk zijn. Het gaat er dus om dat tussen de (rechts)personen er bij uitoefening van een bepaald recht geen significante verschillen dienen te zijn. Zie in dit kader de volgende jurisprudentie, EHRM 19 juli 2005, nr. 6638/03, FED 2005/117 (zaak P.M.), HR 17 november 1993, nr. 28587, BNB 1994/36 en HR 14 juli 2000, nr. 35059, BNB 2000/36 en HR ECLI:NL:PHR:2013:863. Het laatstgenoemd arrest bevat een zeer uitgebreide onderbouwing en uitleg over de interpretatie van het gelijkheidsbeginsel, met in achtneming van de jurisprudentie van het EHRM en wordt hierbij overgelegd (**Productie 3**).

59. Indien er sprake is van een ongelijke behandeling van gelijke gevallen, leidt dit per definitie nog niet tot schending van het gelijkheidsbeginsel. Er moet nog een tweede toetsing plaatsvinden en dient namelijk te worden vastgesteld of de ongelijke behandeling een redelijke en objectieve rechtvaardigingsgrond heeft dat een legitiem doel nastreeft. Pas als er hiervan geen sprake is, heeft het tot rechtsgevolg dat het gelijkheidsbeginsel is geschonden en maakt de Staat zich dan schuldig aan discriminatie. Zie in dit kader EHRM 23 oktober 1990, nr. 17/1989/233, BNB 1995/244 (Darby arrest), HR 30 september 1992, nr. 27463,

BNB 1993/30, HR 15 oktober 1997, nr. 32270, FED 1998/22, HR 15 juli 1998, nr. 31922, BNB 1998/293, HR 17 augustus 1998, nr. 33078, BNB 1999/122.

De Kiesregeling is in strijd met de Grondwet

60. Wanneer de elementen van het gelijkheidsbeginsel worden losgelaten op onderhavige zaak en de Kiesregeling hieraan wordt getoetst op basis van de Grondwet, het AVRМ, UVRМ en BUPO-verdrag, blijkt dat burgers bij het uitoefenen van hun kiesrecht zich allen in gelijke gevallen bevinden. De burgers zullen allen op dezelfde wijze kiezen of gekozen worden, zodat invulling kan worden gegeven aan de volk vertegenwoordigende lichamen in zijn totaliteit. Op de dag dat de burgers naar de stembus gaan, bevinden zij zich allen in gelijke gevallen.
61. Echter worden de burgers die op de dag van de verkiezing zich allen in gelijke gevallen bevinden, ongelijk behandeld, zoals bewezen in paragraaf c en d. De reden waarom de wetgever hiervoor heeft gekozen is niet onderbouwd in een Memorie van Toelichting (**MvT**), omdat die in zijn geheel ontbreekt voor de Kiesregeling. Maar ook al zou er een MvT zijn geweest -quod non-, dan nog kan er geen enkele gegronde onderbouwing worden gegeven voor het onderscheid dat wordt gemaakt tussen Surinamers bij het uitoefenen van hun kiesrecht op basis van hun woonplaats.
62. Wat men terloops door de jaren heen heeft aangehaald als grondslag voor het onderscheid tussen de kiezers in de diverse districten, is dat Surinamers in minder ontwikkelde en ver gelegen districten, ook vertegenwoordigd dienen te zijn in de DNA. Dit standpunt valt echter absoluut niet te rijmen met de bepalingen zoals die zijn neergelegd in de Kiesregeling ten opzichte van de Grondwet en de verdragen. Immers leidt de wijze van zetelverdeling op basis van de indeling en grenzen van de districten tot een extreem onevenredig resultaat dat haaks staat op de normale werking van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, hetgeen niet voldoet aan de grondwettelijke eis van evenredigheid.

63. Er is daarom geen enkele rechtvaardigingsgrond waarom bijvoorbeeld een Surinamer in Coronie zijn stem 10 maal zwaarder zou wegen in vergelijking met een Surinamer woonachtig in Paramaribo of Wanica. Het gaat immers om dezelfde gevallen, bij de uitoefening van hetzelfde kiesrecht. Er is dan ook geen enkel objectieve rechtvaardiging die deze ongelijkheid kan verklaren. Het is simpelweg discriminatoir.
64. Gelet op het feit dat er sprake is van een ongelijke behandeling van gelijke gevallen en er hiervoor geen enkel redelijk objectief legitiem doel voor is, is er dan ook sprake van schending van het gelijkheidsbeginsel. Artikel 8 jo 9 jo 24 lid 1 jo 131 Kiesregeling zijn derhalve in strijd met artikel 8 Grondwet en de voornoemde verdragen.
65. Behalve schending van het gelijkheidsbeginsel, wordt het fundament waarop ons kiesstelsel is gestoeld, namelijk het stelsel van evenredige vertegenwoordiging conform artikel 61 Grondwet, eveneens geschonden door de Kiesregeling. De grondslag van ons kiesstelsel is overeenkomstig artikel 61 Grondwet dat er een juiste weerspiegeling dient te zijn van het aantal stemmen vertaald in het aantal parlementaire zetels. Echter maakt de Kiesregeling zulks onmogelijk. Immers leidt de Kiesregeling er juist toe dat er sprake is van een onevenredig stelsel, waarbij de vertaalslag van het aantal stemmen naar zetels allesbehalve gelijk c.q. evenredig is. De verkiezingsresultaten waarbij stemmen van burgers in een district bijkans 10 maal verschillen ten opzichte van andere, spreekt boekdelen van de onevenredigheid.
66. Waar artikel 61 Grondwet voorogen heeft dat op basis van evenredigheid de meerderheid van het volk de DNA vormt, leidt de Kiesregeling juist tot het tegenovergestelde. Immers heeft de Kiesregeling als resultaat dat er sprake is van een minderheid die de meerderheid vertegenwoordigt op basis van een onevenredige vertaling van stemmen naar aantal zetels. Dit blijkt duidelijk uit het aantal beschikbare zetels per district. Zoals in paragraaf c is uiteengezet wonen in Paramaribo en Wanica de meerderheid van het electoraat, namelijk circa 67.7% (blijkens de verkiezing van 2005 dat bijna gelijkloidend is aan de

daaropvolgende verkiezingen). Als circa 67.7% van het electoraat woonachtig is in Paramaribo en Wanica zou op basis van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging ook bijkans 67.7% van het aantal zetels verkregen moeten worden in deze districten. Immers is dit de enige manier waarop er sprake kan zijn van een evenredige verdeling van parlementaire zetels. Echter blijkt dat geheel in strijd met artikel 61 Grondwet, juist de minderheid aan zetels wordt uitgekeerd aan deze districten, namelijk slechts 47%.

In de overige districten waarin de minderheid van het electoraat woonachtig is, namelijk circa 32.3% zou op basis van artikel 61 Grondwet ook de minderheid van zetels in de orde van circa 32.3% verkregen moeten worden. Echter is het tegendeel het geval doordat de Kiesregeling circa 53% van het aantal zetels toekent aan de overige districten. De meerderheid van de kiezers worden hierdoor op een ongeoorloofde wijze ernstig benadeeld.

67. Waar het dus simpelweg op neerkomt is dat de minderheid, de meerderheid vertegenwoordigd in de DNA. De Kiesregeling doet artikel 61 Grondwet hiermee geweld aan.

68. Doordat de minderheid, de meerderheid in de DNA vertegenwoordigd, is er absoluut geen sprake van een soevereine uitdrukking van de wil van het volk. Immers zou dit alleen het geval kunnen zijn als de meerderheid ook daadwerkelijk vertegenwoordigd was in de DNA. Nu hier geen sprake van is, levert de Kiesregeling dan ook een ernstige strijdigheid op met artikel 55 Grondwet.

69. Concluderend moet worden gesteld dat artikel 8 jo 9 jo 24 lid 1 jo 131 Kiesregeling leidt tot:

a. Strijdigheid met artikel 8 Grondwet

Het gelijkheidsbeginsel wordt ernstig geschonden en is er sprake van discriminatie;

b. Strijdigheid met artikel 61 Grondwet

Het kiesrecht wordt uitgeoefend op basis van onevenredigheid, in plaats van een stelsel van evenredige vertegenwoordiging.

c. Strijdigheid met artikel 55 Grondwet

De DNA is door de Kiesregeling geen uitdrukking is van de soevereine wil van het volk, daar de minderheid de meerderheid vertegenwoordigd.

De Kiesregeling is in strijd met de verdragen

70. Zoals reeds uiteengezet staat het gelijkheidsbeginsel centraal in het BUPO, AVRМ en het UVRМ-verdrag. In het BUPO-verdrag is bijvoorbeeld letterlijk opgenomen dat het kiesrecht op basis van gelijkwaardigheid dient te worden uitgeoefend. De Staat Suriname is dus gebonden om haar kiesstelsel op grond hiervan te reguleren. Echter leidt de Kiesregeling tot ernstige schending van het gelijkheidsbeginsel en discriminatie. Zonder om in herhaling te treden wordt voor de onderbouwing hiervan verwezen naar al het bovenstaande.

71. Bij elke verkiezing wordt namens de OAS een missie naar Suriname gezonden om toezicht te houden op de wijze waarop de verkiezing plaatsvindt. De OAS toetst hierbij onder andere of de verkiezingen plaatsvinden op basis van de internationaal geldende regels waaraan elke verkiezing dient te voldoen, zoals omschreven in paragraaf b. Alhoewel de bevindingen van de OAS geen bron van recht zijn, is het wel een wereldwijd gerespecteerde en van eminent belang zijnde internationale organisatie, vanwege het feit dat het de oudste regionale organisatie is in de wereld die zorgdraagt voor onder andere vrede en rechtvaardigheid tussen de lidstaten. De pilaren waarop de OAS gestoeld is, zijn democratie, mensenrechten, veiligheid en ontwikkeling. Voorts draagt de OAS tevens zorg voor de organisatie aangaande de totstandkoming van diverse verdragen. Suriname is vanaf 1948 lid van de OAS en heeft 71 verdragen, waaronder tevens protocollen en amendementen begrepen, geratificeerd.

72. De OAS dient voorts als toezichthouder ten aanzien van de naleving van de rechten die voortvloeien uit de verdragen die van kracht zijn voor haar lidstaten -waaronder dus ook Suriname-. Gelet op de autoriteit en de grote invloed van de OAS, kunnen haar bevindingen tevens als kenbron worden gehanteerd.

73. Bij de evaluatie van de verkiezing van 2010 is namens de OAS blijkens het document "Final Report of the OAS observation electoral mission for the general elections in the republic of Suriname on 25 May, 2010" het volgende geconcludeerd:

"There are significant disparities among the districts in Suriname. Some 153,848 registered voters in Paramaribo elect 17 members of parliament while only 1,886 choose two representatives in Coronie. In other words, a seat in Paramaribo represents approximately 9,000 votes while in Coronie it represents a little more than a tenth of that, 15 about 950. An Electoral Boundary Commission could be constituted to explore remedies to these disparities in representation." Voornoemd rapport met de relevante pagina wordt hierbij overgelegd (**Productie 4**).

74. Bij de verkiezing van 2015 en 2020 is namens de OAS ook een missie naar Suriname gezonden om deze verkiezingen te toetsen aan haar rechtmatigheid en is in het rapport genaamd "Preliminary Statement of the OAS electoral observation mission in the republic of Suriname for the May 25, 2020 general elections", het volgende opgenomen:

"Distribution of Seats the Mission noted that the average number of people represented in each electoral district varied significantly. While the 2015 OAS Mission had recommended a review of the distribution of seats to ensure a more balanced representation, no action has been taken in this regard. As a result, there are significant disparities between different districts. For example, a seat in Wanica represents 13,233 voters, while a seat in Coronie represents 1,051. As noted in 2015, these distortions should be revised in order to ensure a more balanced representation of inhabitants per district, while ensuring that all regions in the country have access to parliament and political representation. The Mission recommends: Reviewing the seat allocation formula and criteria in order to achieve a more balanced representation of persons per district." Voornoemd rapport waarin dit is opgenomen wordt hierbij overgelegd (**productie 5**).

75. In de rapporten komt de OAS bij deze verkiezingen tot de conclusie dat de wetgeving die de zetelverdeling voorschrijft (de Kiesregeling), in strijd is met het gelijkheidsbeginsel en er hierdoor sprake is van een onevenredige vertegenwoordiging van het volk in de DNA. Dit is uiteraard een schending van het gelijkheidsbeginsel. Om deze reden heeft de OAS na de verkiezing van 2015 Suriname aanbevolen om het kiesstelsel dringend te herzien, zodat er een evenredige vertegenwoordiging in de DNA plaatsvindt. Echter heeft de OAS geconstateerd dat Suriname deze aanbeveling van 2015 niet heeft uitgevoerd, waardoor deze ongeoorloofde situatie zich bij de verkiezing van 2020 heeft voortgezet. De OAS heeft er daarom voor de zoveelste keer op aangedrongen dat de Staat dringend overgaat tot wijziging van het Kiesstelsel, opdat het leidt tot een daadwerkelijke evenredige vertegenwoordiging.

76. Als zelfs de OAS, die toezicht houdt op de naleving van de mensenrechten, tot de slotsom komt dat het kiesstelsel onrechtvaardig is c.q. tot ongelijkheid leidt, hoeft het geen nader betoog dat het in strijd is met de voornoemde verdragen.

77. Krachtens artikel 106 Grondwet vinden wettelijke voorschriften geen toepassing, indien ze niet verenigbaar zijn met ieder verbindende verdragsrechtelijke bepalingen. Voornoemde verdragsrechtelijke bepalingen verbinden naar haar inhoud alle Surinaamse burgers, daar het kiesrecht op iedereen van toepassing is. De Kiesregeling, met name artikel 8 jo 9 jo 24 lid 1 jo 131, dient derhalve niet van toepassing te worden verklaard, nu het in strijd is en onverenigbaar is, met voornoemde ieder verbindende verdragsbepalingen.

Conclusie

78. De rechtsvraag, zijnde; *“Is de Kiesregeling, met name artikel 8 jo 9 jo 24 jo 131, in strijd met de Grondwet en verdragen?”*, dient op grond van al het bovenstaande bevestigend te worden beantwoord en is het met name in strijd met artikel 25 jo 26 BUPO, artikel 1 jo 23 AVRVM, artikel 21 UVRM, artikel 8 jo 55 jo 61 Grondwet.

79. Ingevolge artikel 28 Wet Constitutioneel Hof wordt een wet onverbindend verklaard indien het Hof oordeelt tot strijdigheid met de Grondwet en/of ieder verbindende verdragsbepalingen. Nu de Kiesregeling, met name artikel 8 jo 9 jo 24 lid 1 jo 131, in strijd is met de in punt 78 genoemde verdrags- en grondwettelijke bepalingen dient het dan ook onverbindend te worden verklaard.

80. Verzoeken de hierbij producties als letterlijk, herhaald en geïnsereerd te beschouwen.

Mitsdien het uw Constitutioneel Hof behage, bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad op de minuut en op alle uren en dagen om:

Primair:

- I. Onverbindend te verklaren de Wet van 29 september 1987, houdende regels voor de verkiezing van leden voor de volk vertegenwoordigende lichamen in Suriname (Kiesregeling) (S.B. 1987 no. 62), gelijk zij luidt na de daarin aangebrachte wijzigingen bij S.B. 1987 no. 70, S.B. 1987 no. 71, S.B. 1987 no. 83, S.B. 1987 no. 84, S.B. 2005 no. 6.

Subsidiair:

- I. Onverbindend te verklaren artikel 8 jo 9 jo 24 lid 1 jo 131 Kiesregeling.

't Welkdoende enz..

Mr. Serena N. Muntslag-Essed

Producties (5x):

1. Statistieken zetelverdeling per district verkiezing 2005;
2. Statistieken verdeling stedelijk gebied t.o.v. districten verkiezing 2005;
3. Arrest HR ECLI:NL:PHR:2013:863;
4. Rapport OAS 25 May, 2010, blz. 14
5. Rapport OAS 25, 2020 general elections, blz. 7